verksamhetsberättelse med årsbokslut 2020

ordförandes förord

Året 2020 skulle kunna sammanfattas med Corona. Sedan i mars har smittspridningen påverkat allting i samhället. Vi har fått ställa in, begränsa och skjuta fram. Kurser och studiebesök har ställts in. Öppettider och besök har begränsats och inte minst årsmötet fick skjutas fram och få en ny gestalt. Men vi vill inte fokusera på det som inte gjorts utan allt som faktiskt **har** gjorts.

Sissella Helgesson, ordförande.
Foto: Gunnar Andrén

Året har inneburit en rejäl uppryckning inom det digitala området, inte bara hos FSL, utan hos de flesta. Vi har fått lära oss att hantera Zoom och Teams och att ha digitala möten och utställningar. Vi har erbjudit teknikträning för medlemmar som önskat det.

Under våren arbetade vi med Arkivutredningen och lämnade remissvar. Vi har tagit fram en Kommunikations- och marknadsföringsplan för att förbättra våra möjligheter att nå ut till föreningar och under året har vi fått 16 nya medlemmar. Under sommaren gjorde vi ett Corona-säkert studiebesök i Vaxholm.

Arkivens dag behövde genomföras på alternativa sätt och påhittigheten har varit stor. I Stockholms län gick det att ta del av 11 olika arrangemang på olika sätt. Samarbetet med Hembygdsförbundet har fortsatt.

Vi har haft ett särskilt fokus på tillgängliggörande av arkiv vilket vi hoppas ska bära frukt under det kommande året.

FSL står för en viktig kontinuitet i en föränderlig tid. Föreningar jobbar ideellt och är beroende av att någon i föreningen är intresserad av och har tid att ta sig an föreningens arkivmaterial. Ibland blir det glapp mellan dessa personer och ibland lämnas inte nödvändig information över till den som ska ta vid. Detta märker vi på de många frågor som kommer in till oss. En ny arkivansvarig känner inte till vad som gjort tidigare. Ofta kan vi hjälpa dem bara genom en sökning i ASL. Detta gäller även för föreningsarkiv som finns hos kommunarkiven. Under de sista två åren har en ny kommunarkivarie tagit över i ca en tredjedel av länets kommuner.

om FSL

Föreningsarkiven i Stockholms län – FSL – är en ideell förening som bildades 1994 utifrån ett samarbete mellan Stockholms läns Bildningsförbund och Folkrörelsernas arkivförbund (FA). Vår primära uppgift är att fungera som en resurs- och samarbetsinstitution för föreningar och arkiv i Stockholms län. FSL har dock ingen egen arkivdepå.

FSL har en tydlig uppdelning av sin verksamhet i tre specifika områden: 1) **Utbildning** omfattande kurser, seminarier, studiebesök och rådgivning, 2) **Information/kommunikation** där hemsidan utgör en essentiell komponent och 3) **Arkivregister Stockholms län** där flertalet arkivinstitutioner i Stockholms län har registrerat sina respektive arkivbildare, se Struktur FSL sid. 10.

FSL vill göra länets alla föreningar medvetna om vikten av att arkivera och registrera för att bevara sitt material. Vi arbetar också för att tillgängliggöra arkiverat material på ett enkelt sätt. FSL:s motto är att verka i nutiden med dåtiden för framtiden. Vi vill att arkiv ska användas. Länets föreningsarkiv förvaras i såväl kommunarkiven som annan arkivlokal tilldelad i kommunen. Vad gäller föreningars arkiv i Stockholms kommun förvaras dessa på Stockholms stadsarkiv – Liljeholmskajen.

medlemmar

Föreningen hade vid årets utgång 124 medlemmar, varav 20 kommuner, 89 föreningar/organisationer/institutioner samt 15 enskilda personer. Av dessa har sju lokala föreningar, fyra organisationer och fem enskilda personer tillkommit som medlemmar under året, summa 16 nya medlemmar.

FÖRENINGSARKIVEN I STOCKHOLMS LÄN

styrelsen

Sissella Helgesson, ordförande
Katarina Thurell, ledamot, vice ordförande från 200917 — Roslagsvatten
Johan Silverfred, ledamot, vice ordförande till 200917 — Vaxholms stadsarkiv
Kent Zetterberg, ledamot — Försvarshögskolan
Kerstin Cunelius, ledamot, — Elvinggården
Martin Ståhl, ledamot — Stockholms stad
Therese Tedeblad, ledamot — Solna stadsarkiv
Gabriele Prenzlau-Enander, suppleant, — Stockholms läns hembygdsförbund
Gunnel Mörkfors, suppleant — Tullinge Tomt- och villaägareförening
Rolf Bromme, suppleant, — IOGT-NTO

Fr. v. till h. överst: Malena Hofverberg, Gabriele Prenzlau-Enander, Gunnel Mörkfors. Mellanraden: Kerstin Cunelius, Rolf Bromme, Sissella Helgesson. Nederst: Katarina Thurell, Martin Ståhl, Therese Tedeblad. Frånvarande: Kent Zetterberg. Fotot är ett montage från ZOOM.

Arbetsutskottet består sedan årsmötet 2020 av Sissella Helgesson, Katarina Thurell, Therese Tedeblad och Malena Hofverberg. Under året har Johan Silverfred varit kontaktperson för arkivens dag och haft ett särskilt ansvar för ASL. Kent Zetterberg och Martin Ståhl har varit kontaktpersoner för FSL:s stipendium.

revisorer

Bigitta Sundman	auktoriserad revisor, ReCo Revision & Redovisning
Jan Löfgren	förtroendevald revisor, Danderyds arkivförening
Åke Eriksson	förtroendevald revisorssuppleant, Vallentuna folkrörelsearkiv

valberedning

Nils-Bertil Nilsson	Vallentuna folkrörelsearkiv
Göran Rydeberg	Mälaröarnas Folkrörelsearkiv
Leif Gidlöf	Brännkyrka hembygdsförening

styrelsemöten **och styrelsens inre arbete**

Styrelsen har haft fem protokollförda ordinarie möten under verksamhetsåret inklusive konstituerande möte. Under året hölls ingen planeringskonferens på grund av pandemin. Föreningens verksamhet och mål har istället diskuterats vid styrelsemötena liksom kommunikations- och marknadsföringsplanen som har tagits fram.

representation

föreningens representation

FSL är medlem i Svenska Arkivförbundet (SA), Föreningen för arkiv och informationsförvaltning (FAI), Föreningen för folkbildningsforskning (Ffff), Ideell Kulturallians (IKA) för Stockholms län, Länsarkivarieföreningen (FSLA) samt arbetsgivarorganisationen IDEA som från 2021 gått samman med KFO under namnet Fremia.

Seminarium om Arkivutredningen, DP Academy 4/2, Sissella Helgesson och Martin Ståhl

FAI:s höstkonferens 13-14/10, Johan Silverfred

FSLA:s årsmöte med konferens i Härnösand 9-10/3, Malena Hofverberg (MH) som även deltagit i 6 av FSLA:s möten via Skype

Planeringsmöte för arkivens dag, Riksarkivet, 18/3, 2/6 och 15/9 (MH)

IKA:s årsmöte 4/5, (MH)

personal

Under 2020 har Malena Hofverberg varit anställd på kansliet som administratör. Sedan 2020-12-10 är tjänstebeteckningen verksamhetschef. Tjänsten är på 75%. Malena Hofverberg har deltagit i *Utbildning i bildjuridik* hos TT kompetens 6/10. I december anlitades Gabriella Reyes för registrering i ASL, ett uppdrag på 20 timmar.

Martin Ståhl, Katarina Thurell och Solveig Larsson varit kursledare för FSL:s kurser. Erik Zetterstedt kvarstår som konsult för systemtekniskt underhåll av ASL.

årsmöte 2020

Årsmötet var planerat att hållas 26 mars på Stadsarkivet, Kungsklippan. Kallelsen hade gått ut i Ordna & Vårda under januari och handlingarna till mötet fanns tillgängliga på FSL:s hemsida. Med en vecka kvar till årsmötet hade Covid 19 pandemin gjort att de tidigare anmälda deltagarna hade lämnat återbud och det var färre än 5 kvar på deltagarlistan. FSL:s styrelse beslutade då att flytta årsmötet till ett senare tillfälle. Pandemin fortsatte och efter att ha konsulterat föreningens revisorer genomfördes årsmötet med Proforma-protokoll och omröstning via MS Forms. Antalet medlemmar som deltog i omröstningen var 29 stycken, vilka samtliga lämnade bifall till att godkänna protokollet i sin helhet.

Sissella Helgesson omvaldes som ordförande på ett år. Katarina Thurell och Kent Zetterberg omvaldes som ledamöter på två år. Martin Ståhl, Kerstin Cunelius och Therese Tedeblad (tidigare Östlund står kvar som ledamöter till 2021. Johan Silverfred som tidigare varit vice ordförande och suppleant nyvaldes som ledamot på två år, men har tyvärr lämnat styrelsen i december 2020 då han flyttat inom landet. Som suppleanter omvaldes Gabriele Prenzlau-Enander och Rolf Bromme på ett år och Gunnel Mörkfors nyvaldes. Jan Löfgren omvaldes som förtroendevald revisor och Åke Eriksson som förtroendevald revisorssuppleant. Som fortsatt auktoriserad revisor godkändes Bigitta Sundman.

kansli

Kansliet finns i Stockholms stadsarkivs lokaler på Kungsklippan 6 i Stockholm. Tillgängligheten är god då lokalen ligger i gatuplanet. Detta ger även möjlighet för funktionshindrade att bekvämt ta sig till kanslilokalen. Normalt sett håller kansliet öppet tisdagar t.o.m. torsdagar kl. 10-16. Det har inte varit möjligt under 2020. För att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer har kansliet endast varit bemannat på tisdagar samt vid förbokade besök sedan v. 13 och året ut. Under året har en ny bärbar dator införskaffats till kansliet.

inventering och registrering av arkiv

Arkivregister Stockholms län (ASL)

ASL är en databas som ägs och förvaltas av FSL. Databasen innehåller arkivinformation från större arkivinstitutioner (81st) i Stockholms län med uppgifter om arkivbestånden i länets kommunarkiv, museer, bibliotek, arkivföreningar och hembygdsföreningar. FSL uppmuntrar att föreningarnas arkiv registreras i ASL för att därmed bli sökbara på internet. Under året har 105 nyregistreringar och 216 uppdateringar tillförts databasen. ASL innehåller idag nära 52 000 poster. De flesta aktiviteterna sker inom arkivföreningarna. Vi kan dock särskilt notera en större volym nyregistreringar för Haninge.

Under större delen av året har det inte varit möjligt att besöka kommuner och föreningar. Därför har handledning i ASL istället genomförts via Zoom.

ASL statistik,

Tabellen nedan visar förändringar i antal enskilda arkivbildare, nyregistrerade och uppdaterade arkiv under 2020. Enbart de arkivinstitutioner som haft förändringar det senaste året visas. Begreppet enskilda arkivbildare innefattar förenings-, person-, släkt-, gårds-, by- och företagsarkiv.

Arkivregister Stockholms län 2020, enskilda arkivbildare

KOMMUN	Arkivbildare ANTAL 2020 (2019)	Nyregistrerade ANTAL 2020 (2019)	Uppdaterade ANTAL 2020 (2019)
Botkyrka	241(227)	4(0)	4(4)
Danderyd	189(192)	2(2)	88(13)
Haninge	184(124)	60(0)	48(0)
Järfälla	397(392)	5(0)	1(0)
Lidingö	238(233)	5(0)	2(0)
Nacka	1124(1125)	1(3)	9(6)
Norrtälje	1975(1969)	6(3)	2(7)
Nynäshamn	266(265)	1(5)	0(5)
Solna	349(348)	1(0)	4(0)
Stockholms stadsarkiv	4469(4468)	1(0)	4(1)
Täby	155(151)	4(0)	0(0)
Tyresö	82(77)	5(0)	3(0)
Vallentuna	176(170)	6(5)	37(10)
Vaxholm	134(130)	4(0)	14(0)
SUMMA		105(45)	216(70)

samverkan

En stor del av verksamheten bygger på samverkan med andra organisationer på främst regional nivå. De utgör en viktig länk till lokala föreningar.

Ett sådant samarbete inleddes i december 2017 med Stockholms läns Hembygdsförbund. Sveriges hembygdsförbunds driver ett Arkivprojekt med stöd från Riksarkivet och under året har alla länsarkivföreningar hållit kurser för hembygdsföreningarna i sitt län. FSL:s heldagskurs hölls i Norrtälje 18 januari. Förutom att höja kunskapsnivån om arkivering finns en förhoppning att föreningarna ska fortsätta att vända sig till länsarkivföreningarna för råd och stöd. Inom Arkivprojektet har ett särskilt kursmaterial tagits fram för att hembygdsföreningarnas arkivering ska bli mer homogen över landet. Och i slutet av året spelade arkivföreningen i Jämtlands län in korta filmer i 10 avsnitt som komplement till kurshäftet. Dessa finns nu att tillgå för föreningar över hela landet.

Kontakterna med Föreningen Sveriges Länsarkivarier (FSLA) har varit täta. Frågor som diskuterats mycket under året har rört arkivutredningen, kurserna för hembygdsföreningarna, arkivens dag och hur situationen med Corona kan hanteras.

rådgivning, kurser och aktiviteter

rådgivning

En viktig del av verksamheten är rådgivning i arkivfrågor till föreningslivet. I de flesta fall har denna getts per telefon eller e-post. I en del fall har FSL besökt föreningen för att ge råd på plats eller också har föreningen besökt kansliet. Detta har varit mycket givande för båda parter men har tyvärr inte varit möjligt att genomföra under året på grund av pandemin.

Även på hemsidan finns råd och anvisningar i arkivfrågor och nu även filmerna som tagits fram för hembygdsföreningarna. FSL arbetar för att ge snabba och korrekta svar på alla frågor, stora som små. Vissa frågor belyser vi extra genom att publicera dem i medlemstidningen Ordna & Vårda under inslaget "Fråga en arkivarie".

En vanlig fråga från föreningar är var de kan lämna in sitt arkivmaterial. I många av dessa fall har föreningen redan tidigare lämnat material till en arkivinstitution, men det saknas kunskap om detta i föreningen. Flera hör av sig i samband med att deras förening ska upphöra och är i behov av grundläggande rådgivning om vad som bör arkiveras.

kursverksamhet

Under året har fem kurser hållits. Fyra av dessa hölls på Stadsarkivet, Liljeholmskajen; *Dokumenthantering*, grundkursen *Ordna ditt arkiv*, *Analoga bilder* och *Digitala bilder*. Som tidigare nämnts hölls en heldagskurs för hembygdsföreningarna 18 januari i Norrtälje.

Under våren ställdes tre planerade kurser in på grund av smittläget med förhoppningen att situationen skulle förbättras. Till hösten erbjöd vi möjligheten att delta antingen i lokalen eller via Zoom. Trots det fick vi ställa in två kurser då ingen anmälde sig att delta via Zoom.

arkivens dag

Istället för att ställa in Arkivens dag, som så mycket annat, planerades redan under våren att göra alternativa eller digitala visningar ifall Coronapandemin skulle fortsätta att sätta hinder i vägen. FSL har deltagit i tre möten för regionala samordnare.

FSL:s utställning på Stadsarkivet Liljeholmskajen. Foto: Malena Hofverberg

Under våren genomfördes ett planeringsmöte med arrangörer och förberedelser gjordes för att digitala evenemang skulle kunna genomföras. I år medverkade 11 arrangörer från 9 kommuner. Ytterliga 7 arrangemang från 5 andra kommuner hade planerats men ställdes in. FSL hade ett nära samarbete med Botkyrka hembygdsgille, Salems hembygdsförening och Värmdö Skeppslags fornminnesförening där vi bidrog med att ta fram material, trycka affischer och publicera utställningen digitalt och på Stadsarkivet Liljeholmskajen.

I Stockholms län kunde man lördagen den 14 november under temat "svart på vitt" ta del av följande:

Två arrangemang ägde rum utomhus. **Tyresö hembygdsförening** anordnade en tipspromenad med fina priser. **Vaxholms hembygdsförening** tillsammans med **Vaxholms Stadsarkiv** bjöd på en utomhusutställning i bibliotekets skyltfönster. Den visade fotografier, arkivmaterial och artiklar från den rivningsvåg som drog fram under 1960-talet.

Även **Salems hembygdsförening** och **Botkyrka hembygdsgille** visade bilder av byggnader som har försvunnit. I Rönninge revs den gamla Saluhallen när centrum byggdes om. I Tullinge tog det 10 år att genomföra omvandlingen av centrum på grund av de livliga protesterna från Tomt- och villaägareföreningen när ett 90-tal villor skulle rivas.

Järfälla kommun lyfte fram fotografen Gunvor Willberg. Hennes bilder skildrar Järfälla under 1950-1980-talet och fångar människornas inre liv. på ett unikt sätt. Bildarkivet har en stor samling av hennes bilder som finns tillgängliga på deras hemsida.

På Värmdö uppmärksammade **Värmdö Skeppslags fornminnesförening** Petter Ludvig Quist som var en av Stockholms första professionella hovfotografer. Kring förra sekelskiftet vistades han mycket på Värmdö och hans bilder som visar hur bebyggelsen såg ut för över hundra år sedan är en unik dokumentation. En del finns tillgänglig genom digitaltmuseum.se.

Fredsarkivet visade bilder ur Gösta Lundins arkiv. Söm föreståndare för KFUM i Tyskland gjorde han betydelsefulla insatser i samband med krigsfångehjälpen efter 2:a världskrigets slut. Materialet som länge låg bortglömt finns nu digitaliserat.

I **Vallentuna** visades utställningen "Tre arkiv berättar". Kommunarkivet lyfte fram ett urval ärenden från förslag till beslut. Folkrörelsearkivet berättade om Röda Korsets verksamhet i Vallentuna och bildarkivet visade exempel på hur arbetslivet kunde se ut förr.

Dansmuseet gjorde en digital visning på Instagram Stories och Facebook med bilder av dansarna Carina Ari och Jenny Hasselquist. I sitt arkiv har de stora bildsamlingar som både visar deras yrkesliv och det privata, tillsammans med brevväxling, avtal m.m.

Estlandssvenskarnas kulturförening, SOV har två bildarkiv med fotografier från den svenskspråkig minoriteten på mellan sju och åtta tusen personer som bodde i Estland fram till andra världskrigets slut. På Arkivens dag höll de ett webinarium om hur man använder sig av Topotek.

Norrtälje stadsarkiv delade med sig av berättelser om stadsvapnet, fotografier på brudpar från förr och spännande huskurer och recept.

studiebesök
Ett studiebesök till Vaxholm stadsarkiv och Vaxholms fästning hade planerats att genomföras i maj. Det var osäkert in i det sista om det skulle vara möjligt att genomföra och vi valde att flytta det till i juli och kunde genomföra det inom Folkhälsomyndigheternas rekommendationer om social distans och begränsningar av gruppens storlek. Vaxholm stadsarkiv införde besöksförbud vilket begränsade besöket till fästningen. Där fick vi ta del av spännande berättelser om hur Vaxholms fästning har stått i centrum för att avvärja tidigare hot som riktats mot Sverige. Studiebesöken är både lärorika och underhållande och inte minst ett tillfälle för medlemmarna att träffa varandra och företrädare för styrelse/kansli.

medlemsträffar
Vi införde medlemsträffar under hösten som ett informellt sätt för medlemmar att träffas, utbyta kunskap och erfarenheter. Tanken är också att det ska utveckla samarbeten och skapa en grund för nya arkivföreningar och tillgängliggörande av arkivmaterial. Då pandemin har satt stopp för möjligheten att umgås har det inte slagit väl ut men modellen är väl värd att fortsätta med framöver.

information

Medlemsbladet *Ordna & Vårda* har under året utkommit med fyra nummer som sänts ut till medlemmar och arkivinstitutioner på lokal/regional/nationell nivå. Dessutom distribueras medlemsbladet till huvudbiblioteken i länet. Detta ger sammantaget ca. 250 aktiva mottagare. Årets utgåva av nr 4 var även för 2020 ett dubbelnummer. Det märks att medlemsbladet är mycket uppskattat av medlemmarna på de kommentarer som kommer in till kansliet och det bidrar bl.a. till att medlemmarna uppdaterar sina adresser för att inte missa Ordna & Vårda. Det huvudsakliga innehållet har behandlats på styrelsemötena.

FSL:s hemsida har flyttats till webbhotellet Loopia i mars med bibehållen adress. Det har gjort det möjligt att få en e-postadress kopplad till hemsidan. Ny e-postadress är fsl@fslarkiv.se. Den tidigare e-post adressen, info@foreningsarkiven.a.se fungerar fortfarande och inkommande post vidarebefordras till den nya.

FSL har tagit fram en Kommunikations- och marknadsföringsplan som tydligt visar vilka informationskanaler som används för olika syften. En ny kanal under 2020 är den digitala mötestjänsten Zoom som FSL har tecknat abonnemang för. Den har använts för möten med styrelsen och andra, och även i kontakten med medlemmar.

ekonomi

Medlemsavgifterna för år 2020 har varit 100 kronor per år för lokala föreningar och enskilda personer, 500 kronor per år för distriktsorganisationer och regionala institutioner samt 1000 kronor per år för kommuner.

Årets resultat blev ett överskott på ca. 8 400 kronor vilket beror på det minskade antalet kurser samt att AVEC i Uppsala ställdes in. För det kommande året har 20 000 kr reserverats för utveckling av ASL.

mål och måluppfyllelse

Verksamheten under 2020 har påverkats starkt av pandemin med många inställda aktiviteter och färre deltagare. Trots det har de fem mål som formulerats i årets verksamhetsplan till stor del kunnat uppfyllas.

Inom **utbildning och rådgivning**, har vi genomfört flera kurser och ett studiebesök med kursledare och guide som håller en hög professionell nivå. Vi har kommit en bra bit med den nya Säkerhetskursen som planerats. Som ett komplement till att delta fysiskt i kurser har filmerna om arkivering tillkommit.

FSL vill väcka intresse för användandet av arkiv och därvid främja forskningen. Därför instiftades ett **Kultur- och forskningsstipendium** 2015. Under 2020 har det tilldelats Ann-Katrin Hatje för forskning och inventering av Solna hembygdsförenings arkiv. Arbetet med Arkivens dag är också en del i att främja forskningen och väcka intresse för arkiv då spridningen är stor, både över länet och till nya grupper.

Inom begreppet **information** startade FSL ett konto på Facebook 2019 och har idag 83 följare (+32 under 2020). En kommunikations- och marknadsföringsplan har tagits fram och 16 nya medlemmar har tillkommit under året. Vi har ett kontinuerligt informationsutbyte med kommunarkiven och andra organisationer.

Under våren hade vi ett seminarium inplanerat med arkivföreningarna för att fånga upp frågor rörande **arkivvården** som fick ställas in. Både det och medlemsträffarna är exempel på gemensamma aktiviteter för att hitta nya vägar till fler arkivföreningar och att utveckla ASL. Mälaröarnas arkivförening har under året meddelat att de upphör som förening då det inte kunnat tillsätta alla platser i styrelsen.

slutord

Vi framför ett stort tack till våra anslagsgivande myndigheter, Riksarkivet och Kulturförvaltningen Region Stockholm. Utan deras stöd hade vi inte kunnat bedriva denna verksamhet.

Till alla de kommuner i länet som välvilligt ställer arkivutrymme till förfogande för lokala föreningsarkiv vill vi också framföra ett stort tack. Tack vare denna positiva inställning kan kommuninvånarna ta del av det lokalhistoriska arv som finns i föreningarnas arkiv.

För det goda samarbetet och det värdefulla stöd vi erhållit från Stockholms stadsarkiv med möjlighet att förutom kanslilokalen även vid styrelsemöten och kurstillfällen få tillgång till

effektiva lokaler ber vi att få framföra vårt varma tack. Också ett stort tack till andra arkivinstitutioner, bibliotek och till de som ställt upp och tillhandhållit övriga lokaler.

Slutligen ett stort tack till FSL:s kansli utan vars medverkan verksamheten inte klarar sig.

Stockholm i februari 2021

Sissella Helgesson
ordförande

Katarina Thurell
vice ordförande

Kent Zetterberg
ledamot

Martin Ståhl
ledamot

Kerstin Cunelius
ledamot
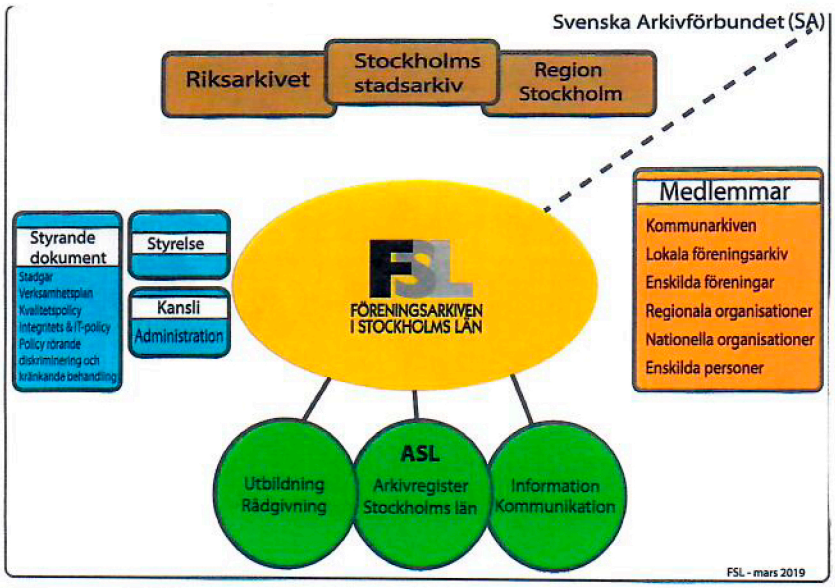
Therese Tedeblad
ledamot